

מסורת הש"ס

(א) [מו"ק כח, ג], ג' ני"א אברהם יצחק יעקב משה אהרן יומרים כדאמרן בנימין בן יעקב וכו' וזהו מנחן פירש"י דהלא ד"ה כדלמחן וכו', (ג) שנת ט', (ד) ני"א וד', (ה) [למחן יט, א]

»

תורה אור השלם

1 ואברהם זקן וְאֵן בְּיָמֵים וְיָ בָרַךְ אֶת אֲבִרְהָם בְּכָל־

2 תַּחֲדֵי זֶקֶן וְזֶקֶן תַּרְדֵּה גְדִילָה בראשית כ"א

הוא הַדָּד צִדֵּד וְזָבָא לִי וְאֵבֶל מִכָּל בְּטָרִם תְּבוּאָה וְאֶבְרָחָם גַּם בְּרוּךְ וְיִתְדָה:

3 קָא נָח אֶת בְּרָבְרִי אֲשֶׁר הִבְאִית לָךְ בִּי חֲנִי אֶלְהִים וְכִי יֵשׁ לִי כָּל חֹפֶצַּי בּו וְיִקְרָא בְּרֵאשִׁית לֹא יֵא

תהלים קט כב 5 וַיַּעַל אֶהָרֹן וּבָחֹן אֶל הוֹר הַקָּדֹשׁ עַל פִּי יְיָ וְזָמַן שָׁם בִּשְׁנַת הָאֲרִבְעִים לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּחֹדֶשׁ הָחֲמִישִׁי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ בְּמִדְבַּר לִג לַח וְזָמַן שָׁם מֹשֶׁה עֶבֶד יְיָ בְּאֶרֶץ מִזְרָאֵב עַל פִּי יְיָ:

דברים ל"ה 6 וַיָּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה מְדֻבָּר צֶן בְּחֹדֶשׁ דְּרָאשׁוֹן וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקֶדֶשׁ וְתוֹקָת שָׁם מִרְיָם וְחִקְרָא בְּמִדְבַּר כ' א

7 לַבְנִימָן אֲמַר דָּוִד יְיָ יִשְׁכֵּן לְבִשְׁת עָלָיו חֹפֶף עָלָיו כָּל הַיָּמִם וְכִן בְּחַפְזֵי שָׁכֵן: דברים ל"ב

8 לָכֵן שָׁמַח לְבִי וַיְגִל כְּבוֹדִי אֶף בִּשְׂרֵי יִשְׁכֵּן לְבִשְׁתָּ:

9 וְאֵת עֲמֻשָּׁא שָׁם אֲבִשְׁלֵם תַּחַת יוֹאֵב עַל הַדָּבָא וְעֲמֻשָּׁא בִן אִישׁ וְשֵׁמוֹ יִתְרָא וְיִשְׂרָאֵלִי אֲשֶׁר קָא אֵל אֲבִיגַיִל בַּת נָחָשׁ אֲחֹת צִדְקָה אִם יוֹאֵב:

שמואל ב' ז' כה 10 ואחזיותיהם צדדיה ואביגיל ובני צדדיה אבשי ויואב ויעשה אל שלשה: דברי הימים א' ב' טז

»

הגהות הב"ח

(א) במשנה ולא נזכרת טכסין אלא"כ הרחיק מכותלו של חמיו: (ב) שם ואל הסלעים מן הכותל של: (ג) (א) רש"י ד"ה יסחן וכו' הכי דרש ליה יסחן בנימין לבטח על סמיכות: (ד) תוס' ד"ה שנתה וכו' דר' אלעזר בר"ש: (ה) שם ד"ה סלעים כו' ואית בגא תמי דלחן טומנין:

»

לעזי רש"י

קורליי"ש [קוילוי"ש]. אבני חלמיש.

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

כָּל מַנְל כָּל בִּאֲצֵרְהָס כְּתִיב (נִרְאֶשֶׁית כד) וְה' בָּרַךְ אֶת אֲצֵרְהָס כָּל בִּילָחָק כְּתִיב (שס מ) וְאוֹכֵל מַנְל בִּיעַקֵּב כְּתִיב (שס לג) וְכִי יֵשׁ לִי כָל כְּלוֹמֵר לֹא חֲסָרוּ שׁוֹם טוֹבָה: **חַלֵּל בְּקִרְבִּי**. יִצְרִי הֲרַע מִתּ בְּקִרְבִּי: **צֵעִרִיה קֹא מִדְרָכ**. עַל לָבוּ מִמֶּשׁ הוּא מִתְרַעֵס וְאוֹמֵר שִׁמֵּת בְּקִרְבּוֹ מִרְבוּ. **שָׁלֹא שֵׁלֵט בָּהֶן מִלֵּאךְ הַמּוֹת**. אֵלֶּה מִתּוּ בְּנִשְׁקִיָּה עַל פִּי

שְׂכִינָה: כָּל מַנְל כָּל לֹא חֲסָרוּ שׁוֹם כְּבוֹד וּמִלִּינוּ כְּבוֹד זֶה צִמְשָׁה וְאֵהָרֵן שְׁנֹאֵמֵר בָּהֶן עַל פִּי ה' וְאֵס אֵלוּ מִתּוּ עַי"י מִלֵּאךְ [הַמּוֹת] נִמְלֵא שְׁחָסְרוּ כְּבוֹד: **כִּדְאֵמֵרן**. שִׁמְתּוּ ע"פ שְׂכִינָה וְאִין רֵאוּיָה רִמָּה לִשְׁלוֹט בְּמִי שֶׁנִּשְׁקוּ מִשְׂכִּינָה שְׁהִי אִין הִרְמָה בָּהָה אֵלֶּה מִטְפָּה מִרָה הַמִּטְפַּטְפַּת מִסְכִּינוּ שֶׁל מִלֵּאךְ הַמּוֹת דֹּאֵמֵר מֵר (ע"י דף כ:): מִמְנָה מִתּ מִמְנָה מִסְכִּרִיח מִמְנָה פִּינוּ מוֹרִיקוֹת: **יִשְׁכּוֹן לָצֵטֵחַ עֵלָיו**. הִכִּי דִרֵּשׁ (ו) יִשְׁכּוֹן לָצֵטֵחַ בְּנִימִין עַל סְמִיכוֹת יְיָדוֹת הַשְּׂכִינָה: **נַעֲטִיו שֶׁל נַחֵשׁ**. נַעֲטָמוּ שֶׁל נַחֵשׁ כְּלוֹמֵר לֹא הָיוּ רֵאוּין לְמוֹת אֵלֶּה שִׁנְגוּרָה גִּזְרֵת מִיתָה עַל כָּל תּוֹלְדוֹתָיו שֶׁל אֲדָם הֶרָאִשׁוֹן נַעֲטָמוּ שֶׁל נַחֵשׁ נַעֲטִיו תַּרְגוּם שֶׁל עֲטָמוּ כִּדְכִתִּיב (דניאל ו) אֲמִיעֵעִטּוּ כָּל וגו' וְכֵן הִתִּיב עֵטָא וְטַעַם (שס ג): **וְאֲחִיוִמִּיסָה**. כְּבִנִי יֵשׁי כְּתִיב:

הדרן עלך השותפין

לֹא יַחְפוּר. צוּר שִׁית וּמַעֲרָה.

מַפְרוּשִׁים בִּצְנָא קִמָּא בְּפִרְק

שׁוּר שִׁנְגַּת אֶת הַפֶּרֶה (דף נ:): **צוּר**.

עֵגוּל: שִׁית. אֲרוֹךְ וּקָצֵר: **מַעֲרָה**.

מַקְוִיָּה בְּקִירוֹי: **וַנִּכְרַם הַנִּכְנָסִים**. חוֹפֵר חֲפִירָה מְרוּבַעַת צַעֲמוֹק אִמָּה אֹו יוֹתֵר וּמִי גִשְׁמִים מִתְנַסָּים בָּהּ לִכְנָס בְּגִדְהִיס וְהָיוּ לֵהֶם שְׁמִים אֲחֵת שְׁמוּרִים אֶת הַנִּכְנָסִים יוֹם אֹו יוֹמִים

בְּזֹאֲת כְּלָבִים וְהָיָא קְרוּיָה מִחֲמַלָן בְּגַמ' [יט]. וְאֲחֵת מִשְׁפָּשְׁפִּים בָּהּ וְהָיָא קְרוּיָה נְדִין [שס]: **אֵלֶּכְ כּו'**. מִפְּנֵי שֶׁחֲפִירָה הַסְמוּכָה לְצוּר מַחֲלַשַׁת

כּוֹתְלֵי הַצּוּר וּמַרְפָּה אוֹתָן: **וּסְד נָסִיד**. אֶת כּוֹתְלֵי חֲפִירֵתָן: **גַּפֵּת**. פְּסוּלַת יוֹמִים שֶׁנִּתְעַלְרוּ בְּצִית הַבַּד: **הַסְלַעִים**. אֲבָנִים שֶׁהָאֹר יוֹאֵל מֵהֶן שְׁקוּרִין קוּלִינִי"ש שְׁכַל אֵלוּ קִשִּׁין לַחֲוּמָה שְׁמוּזִיאִין הַבֵּל: **מִן הַסּוּמָל**. כּוֹתֵל לְבָנִים שֶׁל טִיט הַבָּנוּי עַל גִּבֵּי קִרְקַע וְלֹא צְבוּר קֹאִי הַשְׁמָל: **וְרַעִים**. קִשִּׁין לְכוֹתֵל כִּדְמַפְרֵשׁ בְּגַמ' (י): **וּמַחְרִישָׁה**. מַרְפָּה אֶת יִסּוּדוֹ וּנּוּפֵל: **מִי רִגְלִים**. מִמַּסְמָסִין אֶת הַלְבָנִים שֶׁהֵן שֶׁל טִיט יֵשׁ: **רִיחִים**. קִשִּׁין לְכוֹתֵל שְׁמִינִידִין אֶת הַקִּרְקַע בְּגִלְגוּל חֲנֻטָמָן: **מִן הַשֵּׁכֶב**. הָיָא הִרְחִים הַתַּחַתוּנָה: **הַרְכֵּב**. הָיָא הַעֲלִיונָה הַרוֹכֶבֶת עַל זוֹ וְהָיָא קֶרֶה טַפַּח מִן הַתַּחַתוּנָה: **וְאֵת הַתַּנּוּר שֹׁשָׁה מִן הַכִּלְיָא**. תַּנּוּר כְּלִי חֶרֶס הוּא שְׂרוֹף בְּכַזָּשׁ כְּשֶׁאֵר קִדְירוֹת וּפְּיוֹ לְמַעֲלָה וְהָבֵא לְקוֹצְעוֹ בְּאֶרֶץ עוֹשָׂה בְּנִין טִיט

וְאֲבָנִים שִׁהִי לֹו לְבָסִים וּמוֹשִׁיעִין אוֹתוֹ עֲלָיו שֶׁלָּא יִלְטְנוּ שׁוּלְיוֹ מִחַמַּת קִרְקַע וְאוֹתוֹ בְּנִין עָשׂוּ בִּשְׁפִיּוֹעַ רַחֵב מִלְמַטָּה וּקָצֵר מִלְמַעֲלָה כְּמַדַּת הַתַּנּוּר תַּחַתוּנָה קְרוּי כְּלִיא וְעֲלִיוֹנוֹ קְרוּי שַׁפָּה כְּלוֹמֵר שַׁפַּת הַכִּלְיָא שַׁפַּתָּה עֲלִיונָה וּלְפִי שֶׁהַבֵּל שֶׁל תַּנּוּר קָשָׁה לְכוֹתֵל לִרְךְ לַהֲרִיקוֹ: **גַּב' פַּתַּח**

דְּפִשְׁטָא לִיָּה בְּגַמְרָא (לְמַחַן דף יט). דְּבַסְיָפָא הוּי אֹו סָד בַּסִּיד הֵיינו מִשּׁוֹם דִּלִּין הֵיזִיק כָּל כֶּךְ מְרֻבָּה שֶׁלָּא יוֹעִיל לוֹ סִיד לַחֲוּדִיָּה: **בְּרִיאָא**. פִּירֵשׁ ר"ח בָּטָן דַּתּוּר כֹּר מִלְמַטָּה וּבִאֲמַנְעִיתוֹ מִרְחִיב וּבּוֹלֵט וְיוֹאֵל כְּשִׁיעוּר טַפַּח וּמִאֲמַנְעִיתוֹ מִיֵּזֵר וְעוֹלָה:

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

יז.

שְׁלֹשָׁה ב'ו' מַעִין הַעוֹלָם הַבָּא. תִּימָה לִרְשָׁב"א אֲמַלִּי לֹא חֲשִׁיב נִמִּי אִיּוֹב דֹּאֵמֵר לַעֲלִי (דף טו:): וְהֶאֱתוּנוֹת רִיעוּת עַל יְדִיהֶם מִלְמַד שֶׁהִטְעִינוּ הַקַּב"ה מַעִין עוֹלָם הַבָּא וַי"ל דֹּאִיּוֹב לֹא הִיָּה אֵלֶּה צַחַד מִילַתָא וְאֲצֵרְהָס וַיִּלָּחֵק וַיַּעֲקֵב נִהְנוּ מַעִין עוֹה"ב מַכֵּל וְכֵל:

שְׁבַעַתָּה שְׁלֹא שְׁלֹמָה בַּהֵן רַמְה. תִּימָה לִרְשָׁב"א דִּכּוּלְהוּ לְדִיקֵי נִמִּי דֹאֵמֵר בִּשְׂצַת בַּפ' שׁוֹאֵל (דף קנב:): וְרַקֵּב עֲלַמּוֹת קִנְיָה מִי שֵׁשׁ לוֹ קִנְיָה בִּלְבוֹ עֲלַמּוֹתָיו נִרְקִצִּין וְשׁאִין קִנְיָה בִּלְבוֹ אִין עֲלַמּוֹתָיו מִרְקִיצִין וַי"ל דִּיכּוּל לִהְיוֹת שֶׁלָּא יִרְקֵב וַיִּשְׁלוֹט צוֹ רַמָּה כִּדְאֵמֵר בְּמַעֲשֵׂה דְרַבִּי (ו) אֲלַעזֹר בֶּן שַׁמְעוֹן בַּהֲשׁוֹכַר אֶת הַפּוּעֵלִים (ב"מ דף פד:): דְּנִפְיָק רִיחַשָׁא מֵאֲחֻדְנִיָּה:

שְׁלֹשָׁה לֹא שְׁלֹט בַּהֵן יִצְרַהֲרַע. אִין לְפָרֵשׁ שֶׁלָּא שֵׁלֵט

כָּלל דֹּא"כ הִיכִי קִבְלוּ עֲלֵיהֶם אֲגַרָא אֵלֶּה כִּדְאֵמֵר (יומָא דף נח:): מֵאִי דְכַתִּיב רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמוּר כִּיּוֹן שַׁעֲבַר אֲדָם רוֹב שְׁנוֹתָיו וְלֹא חֲטָא שׁוֹב אִינוּ חוֹטֵא הִי"נ כִּיּוֹן שֶׁרָאֵה הַקַּב"ה שְׁהָיוּ דוֹמְקִין עֲלֵמָן כָּל כֶּךְ לַהֲמַחֲק מִן הָעֲצִירָה סִיעֵס הַקִּדּוּשׁ צִרוּךְ הוּא מַכָּאן וְאִלָּין שֶׁלָּא שֵׁלֵט בָּהֶן יֵצֵר הֲרַע:

הדרן עלך השותפין

לֹא יַחְפוּר. כָּל הֵנִי אִיירִי דֹלִית צָהוּ מִיָּא וְטַעֲמָא מִשּׁוֹם מַתּוּנָתָא כִּדְאֲמַרְיִין בְּגַמְרָא וְתִימָה לִר"י וְהָא אֲמַר' בְּגַמ' כָּל מִרָא וּמִרָא דְקָא מַחִית כ'ו' וְאוֹמֵר ר"י דֵּלָא קֹאֵמֵר אֵלֶּה שְׁמֹאֲתָה שַׁעַה מִתַּחֲלִי הֵיזִיק וְכִיּוֹן דְּצַתְמִילַת הֵיזִיק הוּוּ גִירִי דִּילֵיָּה מוּדָה ר' יוֹסִי וּמִיָּה אִי לֹאֹו מִשּׁוֹם מִיָּא לֹא הִיָּה לִרְךְ הֶרַחֲקָה ג' טַפְחִים: **לֹא שִׁיח וְלֹא מַעֲרָה**. וְהִ"ה חֲרִיץִין וְנַעֲטִין וְהֵנִי נִקְטָא אֲנָב צוּר

דְּכָלל מִקּוֹם רַגִּיל לִשְׁנוֹת שִׁיח וּמַעֲרָה בְּצַדִּי צוּר וְאֲמַת הַמַּיִם וַנִּכְרַכַּת הַכּוֹצִסִין דִּלִּין רַגִּיל לִשְׁנוֹתָן גִּבֵּי צוּר מִפְרֵשׁ בְּגַמ' דִּלְרִירִי תַרְוִיּוּהוּ וּמִיָּהוּ הָא לֹא מִפְרֵשׁ אֲמַלִּי לֹא הוּהוּ שְׁמַעִין לְהוּ מְצוּר' דְּמַלְי לְמִימֵר דְּצוּר וְשִׁיח דַּעֲמוּקִין טַפִּי^ב צַעִי הֶרַחֲקַת שֶׁלֶשָׁה אֲזַל הַנֶּךְ דֵּלָא עַמִּיקִי כּוּלִי הָאִי הוּהוּ אֲמִינָא דֵּלָא צַעִי הֶרַחֲקַת שֶׁלֶשָׁה וְאִי תַנָּא הֵנִי הוּהוּ אֲמִינָא דְּצוּר וְשִׁיח דַּעֲמִיקִי טַפִּי צַעִי הֶרַחֲקָה יוֹתֵר מַג' וּבְפִרְק הַפֶּרֶה (ב"ק דף נ:): דַּתָּנן אֲחֵד הַחוֹפֵר צוּר וְשִׁיח וּמַעֲרוֹת וּמוֹרְךְךְ לְהוּ לְכוּלְהוּ בְּגַמְרָא הֶסֶם נִיחָא דֵּלָא הוּהוּ לִיָּה לַתְנַא לְמִינְקִיטִיָּהוּ אֲנָב צוּר כִּיּוֹן דְּכַתִּיב צוּר בְּקֶרֶא אֵלֶּה הוּהוּ לִיָּה לְמִיתָנִי צוּר לַחֲוּדִיָּה:

סְלַעִים. אֲבָנִים שֶׁאֵס יוֹאֵל מֵהֶן וְלֹא סְלַעִי נַחוּשַׁת דִּלִּין דָּרַךְ לַהֲנִיחָן אֲלֵל הַכְּתָלִים וְהָא דֹאֵמֵר צִירוּשְׁלַמִי אִית תַּנָּא תַּנִּי טוּמִינִין בְּסַלְעִים וְאִית (י) תַּנִּי דִּלִּין טוּמִינִין כֹּאן בְּסַלְעִים שֶׁל כֶּסֶף כֹּאן בְּסַלְעִים

שֶׁל נַחוּשַׁת^א הוּהוּ מַלְי לִשְׁנוּי כֹּאן בְּסַלְעִים שֶׁל אֲבָנִים כֹּאן בִּשֵׁל כֶּסֶף אֵלֶּה נִיחָא לִיָּה לִשְׁנוּי כּוּלְהוּ בְּמַתְכַּת: **וְסָד בְּסִיד**. נִיחָא לִר"י דְּבַסְיָפָא נִמִּי גֶרֶם וְסָד בַּסִּיד וְלֹא גֶרֶם אֹו דֹלִי גֶרֶס' בַּסְיָפָא אֹו סָד בַּסִּיד אֵס כֵּן תַּפְשׁוֹת דְּצִרִּישָׁא וְסָד בַּסִּיד תַּנָּן מִדִּלָּא קַתְנִי אֹו סָד צִרִּישָׁא כְּמוֹ בַּסְיָפָא אֵלֶּה וְדֹלִי בַּסְיָפָא נִמִּי גֶרֶם וְסָד וְהָא

דְּפִשְׁטָא לִיָּה בְּגַמְרָא (לְמַחַן דף יט). דְּבַסְיָפָא הוּי אֹו סָד בַּסִּיד הֵיינו מִשּׁוֹם דִּלִּין הֵיזִיק כָּל כֶּךְ מְרֻבָּה שֶׁלָּא יוֹעִיל לוֹ סִיד לַחֲוּדִיָּה: **בְּרִיאָא**. פִּירֵשׁ ר"ח בָּטָן דַּתּוּר כֹּר מִלְמַטָּה וּבִאֲמַנְעִיתוֹ מִרְחִיב וּבּוֹלֵט וְיוֹאֵל כְּשִׁיעוּר טַפַּח וּמִאֲמַנְעִיתוֹ מִיֵּזֵר וְעוֹלָה:

פַּתַּח

עין מושפּט

נר מצוה

א א מיי פֿיעט מהלכות שמנים הלכה א סמג עשין טוש"ע ח"מ סי' קנה ספיף י':

ב ב מיי שם הלכה צ טוש"ע שם ספיף ד':

ג ג מיי שם טוש"ע שם ספיף ה':

ד ד מיי שם הלכה א טוש"ע שם ספיף ז':

ה ה מיי שם הלכה ד טוש"ע שם ספיף ח':

»

מוסף רש"י

בעשיו של נחש. בעלמו של נחש שהיה לחוה ולא נחטא אחר, שלא חטא. בעשיו, כמו (דניאל ג) עטא וטעם (שבת

^(ה)

הדרן עלך השותפין

»

מוסף תוספות

א. הא הוה נמי משום מתנותא כב"ל. מין רשבי"א.
ב. ומקלקל ליה לכותל טפי. שם. ג. בסלעים של כסף אין טומנין, ובסלעים ממהה פניו מוריקין ואותם כל כך להמחמק מן העצירה סיעס הקדוש צרוך הוא מכאן ואילן שלא שלט בהן יצר הרע:

»

רבינו גרשום

על פי ה'. דמי שמת ע"י מלאך המות שולט בו רמה ותולעה מפני כי ג' טיפין של מרה תלוין בו בסבינו ממנה מת ממנה מסריח ממנה פניו מוריקין ואותם שמתו על פי ה' לא שלט בהן רמה ותולעה: חלל בקריב. שאין בו יצר הרע: צעירה דמדרכ. כלומר זה שצויר לו: רחמי הוא דבעי (א) שוכן בו לבטח: בעשיו של נחש. בעצה שיעצה לחוה ולא מפני חטא אדם עשיו לשון עצה כמו (דניאל ע'טא וטעם:

הדרן עלך השותפין

לא יחפור אדם בור כו'. משום דקא מרפיה ליה לארעיה ומקלקל לבורו: ולא שית. והו חפירה שחופרין להשקות שדותיהן ועשויה אריך וקטין: לא מערה. שהיא מרובעת: נברכת הכובסין. ששם רוחצין וכובסין את בגדיהן:

(א) נראה דל"ל רחמי הוא דבעי ששכון בשו' לנטות.